

RIJEČ REDITELJA

Petar Pejaković

Rodio sam se u Kotoru 1970. Majka je studirala u Dubrovniku i bila je na praksi u Boki. Otac se vratio kod svojih nakon završenog fakulteta u Beogradu i zaposlio se. Hrvatica i Crnogorac strasno su se zavoljeli. Mogu reći, bez bojazni od otrcane fraze, da sam dijete ljubavi. Kada sam imao godinu dana oni su se rastali. Uvijek mi se činilo da nikada to nisu preboljeli. Nisam ni ja.

Majka me je pavela kao bebu kod svojih na sjeverni Jadran. Tada sam prvi put prešao Debeli brijeg. Narednih dvadeset godina prelazio sam taj brijeg stalno. Stotinama puta. Kako sam rastao, sve češće i češće. Za mene je taj brijeg uvijek bio mjesto čežnje, susreta i spajanja. I Dubrovnik sa njim zajedno.

Kada je vojska '91. prešla Debeli brijeg i krenula u napad na Dubrovnik nisam mogao da povjerujem da se to dešava. Ne mogu ni danas. I to je to. Danas, trideset i tri godine kasnije radim predstavu o tim događajima. Zato što hoću da razumijem da bih vjerovao. I prije svega zato što znam da je Debeli brijeg mjesto spajanja i ljubavi. I to želim da podijelim. To je jedini prolaz.

SMRT U DUBROVNIKU

Reditelj: Petar Pejaković
Dramaturškinja: Anja Pletikosa

Kostimografkinja: Lina Leković
Scenografkinja: Vana Prelević
Autor muzike: Ilija Gajević
Saradnica na pokretu: Anđelija Rondović

Producentkinja: Marija Backović
Asistenti na projektu: Bogdana Kostić,
Milana Matejić, Andrija Rašović

Grafički dizajn: Ivana Vujošević
Foto: Krsto Vulović
Video: Mladen Ivanović

IGRAJU:
Slaviša Grubiša,
Emir Čatović,
Pavle Prelević,
Miloš Kaščelan,
Kristijan Blečić,
Maša Božović

Dramski studio Prazan Prostor
u saradnji sa Akcijom za ljudska prava

ZASNOVANO NA LIČNIM
I ARHIVSKIM MATERIJALIMA

RIJEČ AUTORICE TEKSTA Anja Pletikosa

Ideja rata, svakog rata, nejasna je do bola. Svaki rat ima svoje korijene i „razloge“ do kojih se ne dolazi tako lako. Stoga nama, neratnicima, kada pišemo o ratu jedino preostaje da si uzimamo vremena koliko god treba i da, na kraju, nađemo u nečem neskladnom i nerazumnom neku svoju istinu i, ako hoćete, ipak neku ljepotu – onu koju Baricco¹ naziva „drugom lepotom“.

„Smrt u Dubrovniku“ je samo vidljiv dio procesa koji je trajao tri godine i koji je uključio neizbrojive minute i stranice misli, fakti, ideja i osjećaja. Količina kontradiktornog, neskladnog i nerazumnog na koju smo nailazili u procesu istraživanja nadilazi bilo kakva očekivanja. Što god očekivali od procesa, nismo očekivali da će nam neki „zaključak“ toliko izmicati. Količina materijala koju smo prekopali je nevjerovatna: prvi susreti izgledali su kao seminari nekog sjajno osmišljenog interdisciplinarnog kolegija iz humanistike i umjetnosti. Izgradili smo knjižnicu tekstova o visokoj i popularnoj kulturi, bavili smo se fenomenima rata i ratovanja iz povijesne, kulturološke, antropološke vizure, gubili smo se u toj nekoj želji da se dočepamo „odgovora“ i pravili se da uživamo u tome šta do odgovora nećemo doći. Preko 30 sugovornika ispričalo je razne priče prema kojima smo bili emotivni, tužni, ljuti, ponekad

i ravnodušni. Na našem zajedničkom drajvu u našoj „zajedničkoj čitanci“ spremili smo stotine i stotine minuta razgovora s direktnim učesnicima ovog rata koji su nas uvijek iznova vodili prema tome koliko je nemoguće, ili barem prokletu teško, uhvatiti srž ovog rata, ili nekog drugog.

Kroz razne i slojevite procese filtriranja i ventiliranja dokumentarni materijal je postao naš izvedbeni materijal. Velika većina onoga šta se u predstavi čuje je citat ili parafraza, a drugi dio je poezija koja je inspirirana nekim citatom ili parafrazom. Ali: ovo je dokumentaristička predstava koja nije htjela biti kao druge ratne predstave. Nemoguće je bilo izbjeći uniforme i oružje – možda nije bilo nemoguće, nego mi to nismo htjeli. Ona je, inspirirana mnogim formama na ratne teme, od Die Ermittlunga Petera Weissa do Coppoline Apokalipse danas, htjela pričati o jednom ratnom događaju tako da ju svi razumiju. Zato su njezini likovi opći i nemaju ime, zato ona teče u ritmu bez kraja i početka, zato njezini traumatični događaji evociraju sve druge traume koje se svakog dana ponavljaju u cijelom svijetu još otprije no što je svijeta bilo. Istovremeno, ovo je predstava o crnogorskom napadu na Dubrovnik koji je počeo u jesen 1991, o vojnoj i medijskoj kampanji Rat za mir, o logoru u Morinju i o deklarativnom pomirenju između Hrvata i Crnogoraca. Ovo je i predstava nastala po istinitom događaju, temelji se na svjedočanstvima i, makar je njezin tekst povremeno oniričan, apsurdan, nadrealan, ona je u potpunosti istinita. I zato što je htjela biti istinita dovela je ženu kao lice koje se gotovo nikada ne spominje u priči o ratu. Bariccovim riječima, u „Smrti u Dubrovniku“ našli smo „beskrajno vreme, ženstveno, ispunjeno mudrom sporošću, i pogledima unazad, dečijim.“

Fotografija: Pavo Urban

Premijera
Podgorica 20. JUN 2024.

Realizovano u sklopu projekta 'Opsada Dubrovnika 1991–1992: Sjećanja na rat da se zlo ne ponovi', koji podržava Evropska unija kroz regionalni projekat "EU podrška izgradnji povjerenja na Zapadnom Balkanu", koji implementira Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP).

1 A. Baricco „Neka druga lepota – crtica o ratu“ na: <https://vreme.com/kultura/neka-druga-lepota-crtica-o-ratu/>